

حسین ملائک سفیر پیشین ایران در چین:

موضع چین در مورد فلسطین از موضع روسیه بسیار منصفانه تر است

دولت چین در طول نزدیک به ۷ ماهی که از جنگ غزه می گذرد، تلاش کرده است که ضمن موضع گیری اخلاقی در مورد مسئله فلسطین، تلاش کند با حمایت از حقوق فلسطینیان، ایران و کشورهای عربی منطقه را به خود نزدیک نگه دارد. چین همچنین از مواضع تندروانه‌ای که باعث در دسرسر جدید در روابط پر آشوب این کشور با آمریکا و غرب شود، اجتناب کرده است. در گفت و گو با سیدحسین ملائک، سفیر پیشین جمهوری اسلامی ایران در جمهوری خلق چین، مروری بر مواضع چین در قبال جنگ غزه داشتیم. ملائک معتقد است که موضع چین نسبت به فلسطین، نسبت به موضع روسیه منصفانه تر است. سیدحسین پیشین ایران در چین می گوید که چین ابتدای جنگ غزه بسیار نسبت به وقوع یک جنگ فراگیر و به خطر افتادن مناقعش در منطقه نگران بود اما با گذشت چند ماه و به ویژه پس از مشاهده نوع مواجهه ایران و اسرائیل، این نگرانی برطرف شد. در ادامه متن کامل گفت و گو «هم میهن» را با سیدحسین ملائک، سفیر پیشین جمهوری اسلامی ایران در چین مطالعه می کنید.

موضع گیری های چین در مورد جنگ غزه در طول ۷ ماه گذشته چه ویژگی ای داشت؟

مواضع چین در مورد جنگ غزه، سه مرحله را پشت سر گذاشت. مرحله نخست، موضع گیری چین در روزهای اول درگیری در غزه بود که پکن به شدت نگران شد که با وقوع جنگ در منطقه منافع چین به خطر بیفتد. چینی ها در موضع گیری های اولیه خود بسیار تلاش کردند تا خواستار توقف درگیری و جنگ شوند. مرحله دوم موضع گیری چین بعد از آغاز توتر منطقه ای وانگ تی، وزیر خارجه این کشور آغاز شد. وزیر خارجه چین به بسیاری از کشورهای منطقه سفر کرد و ابتکارهایی را برای اجتناب از آسیب بیشتر ارائه داد. در این دوران اسرائیلی ها به شدت خشونت به خرج می دادند و البته گروه های مقاومت فلسطینی هم به مقاومت ادامه می دادند. چین بر موضع اصولی خود مبنی بر اجرای راهکار دوکوشوری پافشاری کرد، اما تاکید کرد که برای توقف چرخه خشونت این راهکار باید از حالت حرف خارج شود و جنبه عملی و برنامه زمانی داشته باشد. این موضع گیری چین تا حدی با استقبال کشورهای عربی مواجه شد اما اسرائیلی ها به هیچ وجه این ابتکارها را قبول نکردند و اساساً تلاش چین به جایی نرسید. در مرحله سوم، شاهد نوعی سکون در موضع گیری های چین بودیم که به جز در شورای امنیت که همگام با روسیه به نفع فلسطینی ها و آتش بس فوری رای می داد، موضع گیری قابل توجهی از سوی چین ندیدیم.

یک نکته مهم در مورد موضع گیری های چین وجود دارد و آن این است که چینی ها هرگز حمله حماس در ۷ اکتبر را به عنوان اقدام تروریستی محکوم نکردند. این رویکرد چین تمایز مشخصی با رویکرد روسیه در قبال جنگ جاری در غزه دارد که اقدام حماس را به عنوان حمله تروریستی محکوم کرده است.

ابتکار جدید چین برای میزبانی از گفت و گوهای آشتی و فتح و حماس با چه هدفی مطرح شده است؟

با گذشت ۷ ماه، پکن یک نکته را به وضوح درک کرده و آن این است که به رغم تمام تحولات دو دهه گذشته، مدیریت مسائل منطقه به طور کامل در اختیار ایالات متحده آمریکا است. آمریکا یک تنه هم اسرائیل، هم فلسطینیان، هم کشورهای عربی و هم گفت و گوهای آتش بس و تبادل آسرا و حتی ایران را به نوعی مدیریت می کند. در واقع آمریکا روزه ای برای هیچ قدرت دیگر فرامتنطقه ای باقی نگذاشته است که بتواند در مسائل منطقه مداخله کند. چینی ها این موضوع را درک کرده اند. تنها مسئله ای که آمریکا در مدیریت آن یاد دست کم اقطاع افکار عمومی در مورد آن ناکام مانده است، مسئله مدیریت غزه در روز پس از جنگ است. اینکه پس از پایان جنگ غزه مدیریت این باریکه سرزمینی در اختیار چه گروه یا نهادی باشد، تنها چیزی است که آمریکایی ها نتوانسته اند به شکل قانع کننده ای در مورد آن اظهار نظر کنند و روسیه و چین تا حدی تلاش کرده اند از این فرصت استفاده کنند. ابتکار جدید چین برای میزبانی از مذاکرات آشتی و فتح و حماس، گامی در راستای تلاش برای ایجاد سازوکاری برای مدیریت نوار غزه پس از جنگ جاری است. بحث آشتی فلسطینی ها از همان ابتدای جنگ غزه مطرح شده بود و آنتونیو گوترش، دبیرکل سازمان ملل متحد همان ابتدای جنگ در مصاحبه ای که با فرید زکریا انجام داده بود، بر ضرورت آشتی گروه های فلسطینی برای ایجاد سازوکار فلسطینی برای اداره غزه تاکید کرده بود. روس ها هم در این مورد تلاش هایی را در پیش گرفته بودند، حالا چینی ها وارد معرکه شده اند تا شاید بتوانند کاری در مورد اداره غزه پس از جنگ پیش ببرند. اما با توجه به ادامه جنگ در غزه، این ابتکار اساساً یک ابتکار حاشیه ای است که گامی در جهت حل و فصل بحران بر نمی دارد. به نظر نمی رسد هنوز دورنمایی برای پایان جنگ در غزه و خروج نظامیان اسرائیل از غزه وجود داشته باشد. هر چند مسئله اداره غزه پس از جنگ می تواند یک ابتکار دوراندیشانه و مفید برای آینده باشد، اما دردی از وضعیت کنونی غزه دوانمی کند.

بر اساس گزارش ها از همان ابتدای درگیری های غزه مقام های آمریکا به صورت مستمر از همتایان چینی خود خواسته اند تا ایران را تحت فشار قرار دهد که از

منطقه ای در حال گفت و گو با ایران هستند. «دو ماه بعد روزنامه فایننشیل تایمز در گزارشی نوشت، مقام های آمریکایی در چندین موقعیت مختلف از چین خواسته اند تا ایران را تحت فشار قرار دهد که جلوی حملات حوثی ها را به کشتی رانی تجاری در دریای سرخ بگیرد. براساس گزارش فایننشیل تایمز، جیک سالیوان، مشاور امنیت ملی رئیس جمهور آمریکا و معاونش جان فاینر این موضوع را در دیدار با لیو جین چائو، رئیس دیارتمان روابط بین الملل حزب کمونیست چین در میان گذاشته اند. براساس این گزارش، آنتونی بلینکن هم در دیدار با وانگ تی، همتای چینی خود بار دیگر این موضوع را مطرح کرده است. فایننشیل تایمز می نویسد که مقام های آمریکایی باور دارند که شواهد کمی وجود دارد که چین فشار جدی به ایران در این مورد وارد کرده باشد.

روزنامه انگلیسی زبان گلوبال تایمز چین که مواضع حزب کمونیست حاکم چین را منعکس می کند، در سرمقاله خود با اشاره به درخواست های آمریکا برای تماس چین با ایران، می نویسد: «کلید اصلی کاهش تنش در خاورمیانه این نیست که چین جلوی ایران را بگیرد، بلکه این است که آمریکا، اسرائیل را مهار کند.» اریک اولاندر، سردبیر پروژه چین-جنوب جهانی که یک سازمان غیرانتفاعی با تمرکز بر روابط چین با آفریقا و جنوب جهانی است، به فاینر پالیسی می گوید: «در واشنگتن این تصور وجود دارد که داشتن قدرت اقتصادی به معنای قدرت سیاسی است. دست کم در مورد ایرانی ها این نگرش درست نیست. ایرانی ها در چندین دهه گذشته در مقابل تحریم ها ایستاده شده اند. آنها امنیت ملی و ملاحظات سیاسی خود را قربانی ملاحظات سیاسی چین نمی کنند.» اولاندر می گوید: «استدلال آمریکا این است که چین از نفوذ خود استفاده کند تا جلوی ایران را بگیرد یا ایران را متوقف کند. در ظاهر امر چنین اصراری به هیچ وجه منطقی به نظر نمی رسد. چنین اقدامی از لحاظ سیاسی برای چین منطقی نیست. شی جین پینگ به ویژه در مقابل ایران اصلاً علاقه ای ندارد که به نظر برسد از آمریکا دستور می گیرد. این موضوع ظاهر خوبی برای او ندارد.»

بخش اعظم تجارت بین المللی چین از طریق تنگه باب المندب و دریای سرخ انجام می شود و چین یکی از کشورهای است که از حملات انصارالله یمن به کشتی ها در دریای سرخ آسیب دیده است. فروردین ماه امسال فرماندهی ارتش آمریکا در منطقه مرکزی (CENTCOM) با صدور بیانیه ای از هدف قرار گرفتن یک نفتکش به نام «اموی هوانگ یو» متعلق به چین در آب های دریای سرخ خبر داد. انصارالله یمن پیش از این اعلام کرده بود که به کشتی های چینی حمله نخواهد کرد و فقط کشتی هایی را که عازم اسرائیل هستند هدف حمله قرار می دهند. ساوت چاینا مورنینگ پست در گزارشی با اشاره به اینکه مالکیت این نفتکش به تازگی تغییر کرده و توسط چین خریداری شده بود، نوشت که ممکن است نیروهای یمنی با اطلاعات قدیمی این کشتی را هدف قرار داده باشند. یک روز بعد از این حمله، بلومبرگ در گزارشی به نقل از منابع آگاه نوشت که دیپلمات های چین و روسیه در مذاکرات با محمدعبدالسلام، سخنگو و مذاکره کننده ارشد دولت نجات ملی یمن به «اتفاقی تاریخی» برای جلوگیری از حمله نیروهای یمنی به کشتی های روسی و چینی رسیده اند. براساس گزارش بلومبرگ، پکن و مسکو در مقابل به انصارالله وعده داده اند که از منافع این گروه در سازمان ها و نهادهای بین المللی حمایت کنند.

وانگ تی، وزیر خارجه چین در گفت و گو با الجزیره موضع پکن را در مورد وضعیت دریای سرخ در چهار محور تشریح کرده است. وانگ تی در این مصاحبه می گوید: «تختست اینکه حمله ها به شناورهای غیرنظامی در دریای سرخ باید متوقف شود. هیچ بهانه ای برای حمله به غیرنظامیان وجود ندارد. دوم اینکه جامعه بین المللی باید در همکاری با یکدیگر در چارچوب قوانین، عبور و مرور امن کشتی ها را در دریای سرخ تضمین کند. همه طرف ها باید نقش سازنده ای در مسیر کاهش تنش ایفا کنند. سوم اینکه، عامل ریشه ای تنش های روزافزون در دریای سرخ جنگ غزه است. باید آتش بس فوری در غزه برقرار شود تا جلوی سرریز شدن تنش از مبدأ آن گرفته شود. چهارم اینکه، حاکمیت ملی و تمامیت ارضی یمن و چین در قبال بحران دریای سرخ هم مانند دیگر مواضعش چندان مؤثر و برونده نیست. چین نه توان اثرگذاری سیاسی در مقابل یمن دارد و نه می تواند کاری برای پایان دادن به جنگ غزه انجام دهد، چرا که به رغم تجارت سالانه ۱۵ میلیارد دلاری، سرمایه سیاسی چندان در تل آویون ندارد.

در عین حال پکن علاقه ای هم ندارد که در قالب چتر حمایت نظامی و امنیتی برای کشورهای منطقه وارد خاورمیانه شود. ریاض خوخو، کارشناس مسائل بین الملل در روزنامه انگلیسی زبان ساوت چاینا مورنینگ پست هتنگ کنگ می نویسد: «چین علاقه ای ندارد که نقش آمریکا را به عنوان پلیس منطقه برعهده بگیرد. چنین اقدامی برخلاف چارچوب همکاری امنیتی پکن در قالب تعامل چندجانبه امنیتی است. ابتکار امنیت جهانی چین براساس چارچوب حل و فصل مسالمت آمیز منازعه ها در قالب گفت و گو به جای درگیری، شراکت به جای ائتلاف و برد-برد به جای حاصل جمع صفر است.» این کارشناس مسائل بین المللی می نویسد: «چین آشتی ایران و اعراب را منبع ثبات منطقه ای برای حفظ منافع اقتصادی خود می داند و این کشورها را از طریق عضویت در نهادهای مانند بریکس و سازمان همکاری شانگهای به ایده های خودش در مورد حکمرانی امنیتی و اقتصادی بین المللی نزدیک می کند.» احمد ابودوح، پژوهشگر اندیشکده چتم هاوز در یادداشتی می نویسد: «جایگاه آمریکا در خاورمیانه از لحاظ نفوذ در حال افول است و چین سعی می کند از این شرایط بهره برداری کند. به همین دلیل چین حاضر نیست سرمایه های سیاسی خود را در منطقه خرج نفوذ و منافع آمریکا کند.»

طالبان همکار ماست

نماینده ویژه رئیس جمهور در امور افغانستان گفت: «تروریسم و مشخصاً داعش خراسان یک تهدید مشترک برون پایه برای ایران، افغانستان و کشورهای منطقه است.» به گزارش سیاست خارجی ایرنا، حسن کاظمی قمی، نماینده رئیس جمهور در امور افغانستان در صفحه شخصی خود در شبکه ایکس نوشت: «تروریسم و مشخصاً داعش خراسان یک تهدید مشترک برون پایه برای ایران، افغانستان و کشورهای منطقه است؛ ما افغانستان را شریک خود در مبارزه با این تهدید مشترک می دانیم و همکاری در این حوزه از اولویت ها خواهد بود.» طالبان حضور و فعالیت فیزیکی داعش در افغانستان را کاملاً انکار می کند. یعقوب مجاهد، وزیر دفاع طالبان در دیدار با یک هیئت مالیزیایی گفته که هیچ گروه «مخرب» به مشمول داعش به «گونه فیزیکی» در افغانستان وجود ندارد. او هم چنان تاکید کرد که طالبان برای هیچ فردی اجازه تهدید کشورهای منطقه از خاک افغانستان را نمی دهد. همزمان با این موضوع، المرصاد، رسانه نزدیک به طالبان با اشاره به گفته های اخیر وزیر خارجه طالبان، از تاجیکستان، پاکستان و ایران و ترکیه هم چون منبع فعالیت داعش نام برده است. امیر خان متقی بی آن که از کشوری نام ببرد، روز گذشته گفت، دست کم سه کشور همسایه افغانستان در فعالیت داعش خراسان نقش دارند. داعش خراسان مسئول چندین حمله مرگبار در سال روان میلادی در افغانستان، ایران و روسیه خوانده شده است؛ گروهی که از عینک جهان، مرکزش افغانستان خوانده می شود.

حملات اسرائیل پیشرفت تحولات سوریه را مختل کرد

گی ری پدرسون، نماینده ویژه دبیرکل سازمان ملل در امور سوریه سه شنبه (۱۱ اردیبهشت ۱۴۰۳) با علی اصغر حاجی، مشاور ارشد وزیر امور خارجه در امور ویژه سیاسی به صورت تصویری رایزنی و گفت و گو کرد. به گزارش ایسنا، طرفین در این دیدار در رابطه با آخرین تحولات سوریه از جمله لزوم اتخاذ رهیافت های جدید جهت کمک به بهبود وضعیت انسانی، مبارزه با تروریسم و همچنین استمرار فرآیند سیاسی سوریه گفت و گو و تبادل نظر کردند. حاجی در ادامه این گفت و گو، با ابراز نگرانی از بحران انسانی سوریه اظهار کرد: جنایات رژیم صهیونیستی در قبال مردم مظلوم فلسطین و همچنین تجاوزات مستمر این رژیم به سوریه و لبنان تمامی معادلات منطقه را در بحران فرو برده است و روند پیشرفت تحولات سوریه را دچار خدشه کرده است.

اعتراض به بازداشت دانشجویان

سخنگوی وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران از بازداشت دانشجویان معترض در آمریکا انتقاد کرد. به گزارش ایسنا، ناصر کنعانی در صفحه اجتماعی ایکس با انتشار تصویری از بازداشت یکی از دانشجویان معترض در آمریکا که وایرال شده، نوشت: «به بند کشیده شدن آزادی در آمریکا - رسانه های آمریکایی: دستگیری حداقل ۹۰۰ نفر از معترضان توسط پلیس آمریکا در جریان اعتراضات دانشجویی در این کشور در حمایت از غزه».

